

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

БИШУК ЮЛІЯ ІГОРІВНА

УДК 330.341

**ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА
КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ (НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «ТЕРА»)**

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Спеціалізація «Управління інноваційною діяльністю»

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль – 2019

Магістерською роботою за ОС «Магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: к. т. н., доцент, доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Стойко Ігор Іванович

Рецензент: к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Зяйлик Марія Федорівна

**Зав. кафедрою управління
інноваційною діяльністю та сферою послуг**

Андрушків Б.М.

Вчений секретар

Кузь Т.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасна практика показує, що проблеми, які існують в економіці сьогодні, не можуть бути вирішені без формування дієвого механізму забезпечення розвитку підприємства, побудованого з урахуванням принципів стратегічного управління. Принципового значення набувають не тільки питання освоєння сучасних ринковоорієнтованих методів планування, управління, організації й контролю виробничо-господарської й економічної діяльності, але й розробка нових концепцій, підходів, нового бачення щодо стратегічного аналізу й управління розвитком підприємства в умовах ризику й невизначеності, які сьогодні домінують у суспільстві.

Досліджуючи проблематику забезпечення успішного розвитку сучасних соціально-економічних систем, вітчизняні науковці: Б. Андрушків, А.Гриньов, О. Жихор, С. Ілляшенко, О. Кузьмін, І. Смачило та ін. зазначають, що будь-яка економічна динаміка сьогодні розглядається виключно у нерозривному зв'язку із процесами створення та впровадження у виробництво новітніх технологій, техніки, товарів, послуг. У контексті цього підходу інновація є основним фактором, що спрямовує економічну динаміку в якісному напрямку.

Усвідомлення того, що відсутність належної уваги до інноваційної діяльності гальмуватиме розвиток підприємства, призведе до технологічного відставання, ослабить його ринкові позиції, є постійним стимулом для забезпечення ефективної роботи топ-менеджменту підприємства у зазначеному напрямі.

Адже саме інновації є рушійною силою прогресивного розвитку підприємства, ключем до підвищення його конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Слід зазначити, що при дослідженні питання розвитку промислових підприємств, у т. ч. інноваційного, необхідно враховувати як внутрішнє, так і зовнішнє середовище його діяльності, конкурентний статус на ринку тощо.

Отже, успішний розвиток підприємства залежить від значної кількості факторів, що нерідко впливають у протилежних напрямках. Тому аналіз та оцінку показників розвитку необхідно здійснювати з врахуванням впливу умов та чинників, що визначають конкурентоспроможність підприємства та впливають власне на його економічний розвиток з урахуванням сучасних реалій.

Мета та завдання дослідження. Метою даного дослідження є удосконалення теоретичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо визначення інноваційних напрямів розвитку підприємства кондитерської галузі.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено вирішити ряд таких завдань:

- дослідити дефініцію «розвиток» та визначити його види, моделі, стадії;
- розглянути понятійний апарат відносно економічних термінів: «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний розвиток», з'ясувати їх особливості, принципи та критерії оцінювання;
- деталізувати дослідження проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах євроінтеграційних процесів;
- дати характеристику кондитерській галузі та її представнику в Тернопільському регіоні – ПрАТ «ТерА»;
- провести аналіз основних техніко-економічних показників виробничо-господарської та фінансової діяльності досліджуваного підприємства;
- дослідити виробничо-господарську діяльність ПрАТ «ТерА» за показниками ефективності використання виробничого потенціалу підприємства;
- охарактеризувати асортименту, цінову та збутову політику підприємства у контексті його інноваційного розвитку;
- обґрунтувати інноваційні шляхи розвитку ПрАТ «ТерА», зокрема у напрямі його товарної інноваційної політики, технічного оновлення виробництва та ефективного управління кадровим потенціалом;
- запропонувати інноваційно-логістичні напрями забезпечення розвитку підприємства кондитерської галузі.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є Тернопільська кондитерська фабрика – ПрАТ «ТерА».

Предметом дослідження є основні теоретичні положення щодо розвитку підприємства, зокрема й інноваційного, аналіз основних техніко-економічних показників виробничо-господарської та інноваційної діяльності ПрАТ «ТерА» та вироблення пропозицій щодо забезпечення його інноваційного розвитку.

Методологічною основою дослідження є системний та ситуаційний підходи, фундаментальні положення сучасної економічної теорії та менеджменту.

У процесі розв'язання поставлених завдань у роботі були використані такі методи: теоретичного пошуку, історичний, діалектичний, абстрактно-логічний, системний аналіз та синтез, порівняння і групування, табличний, графічний.

Інформаційною базою для написання магістерської роботи є нормативні та законодавчі акти України, що регламентують інноваційний розвиток та активізацію інноваційної діяльності вітчизняних підприємств; основні положення наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених; організаційно-управлінська та фінансова звітність Тернопільської кондитерської фабрики ПрАТ «ТерА»; матеріали науково-практичних конференцій, періодичних видань та мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони створюють основу для подальших досліджень й практичного вирішення проблеми інноваційних шляхів розвитку підприємства ПрАТ «ТерА» у процесі покращення його виробничо-господарської та фінансово-збутової діяльності на ринку кондитерських виробів.

Апробація результатів дослідження. Основні висновки, положення та результати дослідження були розглянуті і схвалені на кафедрі управління інноваційною діяльністю та сферою послуг Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя, VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції пам'яті М.Г. Чумаченка «Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування»: (м. Тернопіль, 28 березня 2019 року), Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 14–15 листопада 2019 р.) та Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» (м. Тернопіль, 27-28 листопада, 2019 року).

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота викладена на 115 с., складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, переліку використаної літератури із 53 найменувань, викладених на 5 сторінках, 4 додатків, викладених на 10 сторінках. Робота містить 7 рисунків та 20 таблиць.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність магістерської роботи, визначено мету та основні завдання, сформульовано об'єкт, предмет, методи дослідження, відображено практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів магістерського дослідження за обраною тематикою.

У першій – теоретичній частині – **«Інновації та розвиток підприємств в умовах сьогодення»** досліджено дефініцію «розвиток» та визначено його види, моделі, стадії; розглянуто понятійний апарат відносно економічних термінів: «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний розвиток», визначено їх особливості, принципи та критерії оцінювання; деталізовано проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах євроінтеграційних процесів.

Провівши дослідження стосовно терміну «розвиток, бачимо», що на сьогоднішній день існує цілий ряд тлумачень стосовно даного поняття. Учені досліджують його як на макро-, так і на мікрорівні. Загало питання розвитку сучасних суб'єктів господарювання розглянуто, виходячи з того, що:

- зміст розвитку в цілому пов'язаний як з якісними, так і з кількісними змінами;

- етимологія розвитку найкраще розкривається через поняття «процес» (лат. processus—просування);

- зміни, що відбуваються внаслідок розвитку в стані підсистем (підрозділів) підприємства і/або системи (підприємства) в цілому зумовлені дією основних законів діалектики (взаємного переходу кількісних і якісних змін; заперечення заперечення, єдності і боротьби протилежностей).

Слід зазначити, що розвиток підприємства – це завжди позитивний поступ, що означає якісні зміни в його діяльності, зокрема оновлення організаційної структури, удосконалення системи управління, підвищення ефективності функціонування загалом, опираючись на такі ключові напрями як: удосконалення технології, впровадження нової техніки та методів організації праці, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності, нарощування експортного потенціалу тощо.

Що ж стосується інноваційного розвитку підприємства, то його, у більшості випадків, ототожнюють із техніко-технологічним станом, інноваційним потенціалом, процесом впровадження інновацій тощо.

Інноваційний розвиток передбачає безперервне оновлення асортименту продукції і технології її виробництва, удосконалення системи управління виробництвом і збутом. Цей шлях передбачає всебічне охоплення діяльності підприємства процесом впровадження різного виду інновацій.

Загалом, на нашу думку, це є комплексне поняття, яке в повній мірі характеризують такі детермінанти як: частота і ефективність впровадження на підприємстві інновацій; його потенціал щодо розробки і впровадження інновацій, тобто ефективне використання усіх наявних ресурсів для цього; готовність персоналу підприємства до змін та рівень зацікавленості працівників у результатах реалізації інновацій.

Узагальнюючи теоретичні основи та етимологічне значення понять «розвиток сучасних суб'єктів господарювання», «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний розвиток» слід зазначити про їх тісний взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємообумовленість. Усі вони є ключовими чинниками, які визначають ефективність сучасних реформ у напрямі активізації євроінтеграційної політики нашої держави та формування платформ для її успішної реалізації.

У другій частині – аналітико-дослідницькій – **«Аналізування показників ефективності та розвитку підприємства кондитерської галузі ПрАТ «ТерА»** дано характеристику кондитерській галузі та досліджуваному підприємству ПрАТ «ТерА», проведено аналіз основних техніко-економічних показників його виробничо-господарської та фінансової діяльності, досліджено показники ефективності використання виробничого потенціалу підприємства, охарактеризовано асортименту, цінову та збутову політику у контексті його інноваційного розвитку.

Об'єктом нашого дослідження було обрано приватне акціонерне товариство Кондитерську фабрику «ТерА», основним видом діяльності якого є виробництво та реалізація широкого асортименту кондитерських виробів, в структурі яких за 2018 рік виділено 90,8 % мучнистих виробів і 9,2 % цукристих.

У процесі дослідження проаналізовано основні техніко-економічні показники підприємства за 2016-2018 рр.(табл.1).

Таблиця 1

Аналіз основних техніко-економічних показників ефективності виробничо-господарської діяльності ПрАТ «ТерА» за 2016–2018 рр.

№ н/п	Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2017р. від 2016 р.		Відхилення 2018 р. від 2017р.	
					+/-	%	+/-	%
1.	Дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	55971	54350	49495	-1 621	-2,90	-4 855	-8,93
2.	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	47320	45202	44668	-2 118	-4,48	-534	-1,18
3.	Прибуток від реалізованої продукції, тис. грн.	8651	9148	4827	497	5,75	-4 321	-47,23
4.	Рентабельність реалізованої продукції, % р.3/р.2 * 100%	18,3	20,2	11	2	10,38	-9	-45,54
5.	Чистий прибуток, тис. грн.	1416	788	801,6	-628	-44,35	13,6	1,7
6.	Вартість активів, тис. грн.	13434	11336	9090	-2 098	-15,62	-2 246	-19,81
7.	Рентабельність активів, % р.5/р.6 * 100%	10,5	6,9	8,9	-3,6	-34,29	3,0	43,5
8.	Власний капітал, тис. грн.	6568	5780	2236	-788	-12,00	-3 544	-61,31
9.	Рентабельність власного капіталу, % р.5/р.8 * 100%	21,6	13,6	35,8	-8,0	-37,04	22,2	163,2
10.	Чисельність працівників, чол.	178	181	190	3	1,69	9	4,97
11.	Продуктивність праці, тис. грн.	314,4	300,3	260,5	-14,1	-4,49	-39,8	-13,27
12.	Середньомісячна заробітна плата 1-го працівника, грн.	5480	6110	7309	630	11,50	1 199	19,62
13.	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	9939	7884	6444	-2 055	-20,68	-1 440	-18,26
14.	Фондовіддача	5,63	6,89	7,7	1,26	22,38	0,89	11,76
15.	Фондомісткість	0,18	0,15	0,13	0,03	-16,67	0,02	-13,33
16.	Фондоозброєність	17,3	16,3	13,3	-1,0	-5,78	-3,0	-19,02
17.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	3024	2716	1179	-308	-10,19	-1 537	-56,59
18.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	4754	4342	5687	-412	-8,67	1 345	30,98

На підставі вищенаведених даних бачимо, що виручка від реалізації продукції у 2017 році у порівнянні з 2016 роком зменшилась на 1621 тис. грн. і склала 54350 тис. грн., а у 2018 році – на 4855 тис. грн., відповідно склала 49495 тис. грн. Відповідно собівартість реалізованої продукції, протягом цього періоду зменшилась на 2118 тис. грн. і становила 45202 тис. грн., а у 2018 році у порівнянні з 2017 роком на 534 тис. грн. і склала 44668 тис. грн. – такі зміни зумовлені покращенням якості продукції та оновленням основних фондів, що є досить позитивним для подальшої діяльності підприємства. Чистий прибуток у 2017 році зменшився на 628 тис. грн., у 2018 році він збільшився і склав 801,6 тис. грн. що є позитивним моментом у діяльності ПрАТ “ТерА”.

У процесі аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства проведено розрахунки основних його показників, представлених у таблиці 2.

Таблиця 2

Розрахунок фінансових показників діяльності підприємства

№ п/п	Показники	Оптимальне значення	Фактичне значення по роках		
			2016р.	2017р.	2018р.
1	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1	1,3	1,22	1,37
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0.6-0.8	0,5	0,48	0,51
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,04	0,01	0,03
4	Коефіцієнт автономної фінансової незалежності	0,5	0,83	0,82	0,85
5	Коефіцієнт фінансової стабільності	1,0	5,0	4,56	5,2
6	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	0,1	0,52	0,30	0,43
7	Коефіцієнт ефективності використання власного капіталу	Ріст	0,03	0,04	0,06
8	Коефіцієнт структури капіталу (фінансування)	0,5-1,0	0,2	0,22	0,3
9	Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом	0,5-1,0	0,56	0,50	0,69

З вище наведених у таблиці 2 показників фінансового стану товариства можна констатувати наступне:

- показник абсолютної ліквідності протягом 2016-2018 рр. має досить низьке значення, значно нижче від нормативного, що свідчить про відносно незначну суму грошових коштів на рахунках підприємства для погашення термінових зобов'язань;
- показники загальної та швидкої ліквідності мають значення в межах нормативних, що свідчить про спроможність товариства частково

покривати свої борги за рахунок мобілізації коштів в розрахунках з дебіторами та отриманих доходів від господарської діяльності;

- коефіцієнт автономії протягом 2016-2018 рр. має високе значення, що свідчить про значну питому вагу власного капіталу (85%) у структурі балансу та фінансову незалежність товариства від кредиторів;

- коефіцієнт фінансової стабільності також є досить високим у порівнянні з нормативним значенням показника, це вказує на здатність підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями і показує низький рівень його фінансових ризиків;

- коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами протягом 2016-2018 рр. також має значення більше на порядок, від нормативного, що говорить про фінансову стійкість підприємства в умовах сьогодення;

- коефіцієнт ефективності використання власного капіталу протягом аналізованого періоду поступово зростає: від 0,03 до 0,06, що вказує на позитивну динаміку розвитку підприємства;

- коефіцієнт структури капіталу протягом 2016-2018 рр. знаходиться на стабільному рівні: в межах 0,2-0,3 і вказує на незалежність підприємства від залучених засобів;

- коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом за аналізований період має значення в межах теоретично допустимого, що свідчить про домінування власного капіталу над залученим.

Враховуючи вищенаведене можемо сказати, що за період 2016-2018рр. фінансовий стан товариства знаходиться у задовільному стані. Така ситуація вказує на фінансову незалежність підприємства, його можливості та виробничий потенціал для розвитку діяльності та підвищення ефективності виробництва.

У третій частині – проектно-рекомендаційній – **«Інноваційні напрями розвитку підприємства кондитерської галузі»** обґрунтовано інноваційні шляхи розвитку ПрАТ “ТерА”, зокрема його товарної інноваційної політики, технічного оновлення виробництва та ефективного управління кадровим потенціалом, запропоновано інноваційно-логістичні напрями забезпечення розвитку підприємства кондитерської галузі.

У контексті забезпечення якості та безпечності продукції ПрАТ «ТерА» значну увагу слід приділяти системі управління якістю та безпечністю, яка базуються реалізації заходів із їх забезпечення на основі запропонованої в роботі поетапної моделі.

Зазначено також, що на ринку кондитерських виробів у підприємства є чимало конкурентів, тому для укріплення його позицій на ринку запропоновано заходи із посилення уваги до іміджу та ділової репутації.

З метою підвищення ефективності роботи ПрАТ “ТерА”, покращення використання основних виробничих фондів та конкурентоспроможності у контексті його інноваційного розвитку запропоновано проект технічного оновлення обладнання – впровадження

нової лінії для виготовлення мармеладу та пастили. Як альтернативу запропоновано 2 проекти: з використанням вітчизняного обладнання та австрійської лінії. Побудовано дерево рішень для обох проектів з врахуванням оптимістичного та песимістичного сценаріїв розвитку подій їх реалізації – сприятливого та несприятливого ринків (рис.1).

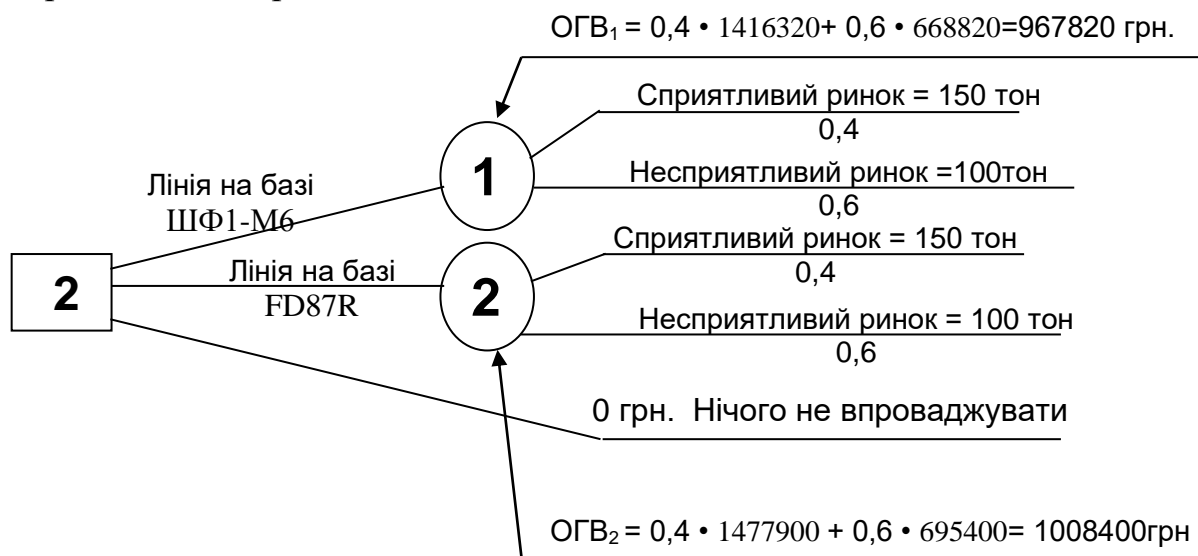

Рис. 1. Визначення кращої альтернативи проектного рішення за допомогою дерева рішення

Проведено розрахунки очікуваних прибутків при сприятливому та несприятливому ринках по першому і другому варіантах:

$$Пс.1 = (150 \times 27100 - 150 \times 24110) \times 5 - 826180 = 1416320 \text{ грн.};$$

$$Пн.1 = (100 \times 27100 - 100 \times 24110) \times 5 - 826180 = 668820 \text{ грн.};$$

$$Пс.2 = (150 \times 27100 - 150 \times 23970) \times 5 - 869600 = 1477900 \text{ грн.};$$

$$Пн.2 = (100 \times 27100 - 100 \times 23970) \times 5 - 869600 = 695400 \text{ грн.}$$

Як бачимо, кращим альтернативним є рішення по створенню виробничої лінії мармеладу та пастили на базі австрійської лінії типу FD87R. Очікувана грошова віддача становитиме 1008400 грн., що на 405800 грн. більше ніж у попередньому варіанті. Це дасть змогу ПрАТ “ТерА” ефективно використати виробничі приміщення та задіяти трудові ресурси при одночасному підвищенні можливості реагувати на зміни попиту на ринку.

У процесі реалізації другого проекту визначено прогнозовані грошові потоки чистого прибутку від його практичного впровадження (таблиця 3).

Таблиця 3

Прогнозовані грошові потоки чистого прибутку від впровадження проекту

Показник	Період отримання грошових потоків		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Розмір чистого прибутку			
Грошові потоки грн.	887600	976360	1073996
Дисконтовані грошові потоки, грн.	771826	738268	706111

На основі відомих показників ефективності інноваційних проектів визначено чисту теперішню вартість, індекс прибутковості та період окупності капіталовкладень даного проекту.

Отже, чиста теперішня вартість:

$$NPV = -869600 + \frac{87600}{(1+0,15)^1} + \frac{976360}{(1+0,15)^2} + \frac{1073996}{(1+0,15)^3} = 1328605 \text{ грн.}$$

Як бачимо, даний показник є більшим від початкових інвестицій, тому проект – прийнятний для реалізації.

$$\text{Індекс прибутковості: } ІП = \frac{87600}{(1+0,15)^1} + \frac{976360}{(1+0,15)^2} + \frac{1073996}{(1+0,15)^3} / 869600 = 2,53$$

Якщо $ІП < 1$, проект ефективний, якщо $ІП > 1$ – неефективний. Проект має індекс прибутковості 2,53 і тому є вигідним для впровадження.

Період окупності капіталовкладень при впровадженні лінії FD87R:е:

$$ПО = \frac{869600}{887600} = 0,99 \text{ року} = 1 \text{ рік}$$

З розрахунку видно, що термін окупності проекту становить рік часу, що значно менше від максимально прийнятної терміну окупності (три роки). А це означає, що проект прийнятний з точки зору періоду окупності, оскільки повернення вкладених в проект коштів відбувається значно швидше від прийнятого терміну.

Отже, на основі проведених розрахунків чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості та терміну окупності бачимо, що проект є економічно вигідним та реальним для впровадження на даному підприємстві. Однією з важливих переваг є його невеликі розміри та затрати на реалізацію, що дозволяє використовувати для фінансування частково власні кошти підприємства. Організаційна структура управління проектом є невелика за масштабом та не відволікає керівників, які задіяні в ній від виконання своїх прямих обов'язків.

В ході реалізації запропонованого проекту технічного оновлення виробництва керівництво ПрАТ “ТерА” прийняло виважені та обґрунтовані рішення в сфері кадрового менеджменту. Зокрема підприємство отримає додатковий прибуток за рахунок вивільнення двох працівників, які були задіяні по обслуговуванню старого обладнання, що займалося виготовленням даного виду продукції. Таке вивільнення зумовлене тим, що нова лінія виготовляє стовідсотково якісну продукцію і це спонукає керівництво підприємства зняти з обслуговування лінії одного контролера. Зазначена ситуація посприяла тому, що товариство отримає економію коштів по заробітній платі в сумі 73200 грн. в рік. В результаті впровадження даного проекту відбудеться також скорочення кількості основних робітників на одну особу, що спричинить економію в сумі 67200 грн. в рік. Вивільнені працівники звільнені не будуть, їх переведуть на інші перевантажені виробничі ділянки.

В процесі дослідження запропоновано також інноваційно-логістичні напрями розвитку підприємства, зокрема придбання відповідного програмного забезпечення на суму 39700 грн. та впровадження обґрунтованих рішень стосовно оптимізації запасів, організації складського обслуговування та розподілу продукції споживачам.

У **четвертій і п'ятій частинах** розглянуто питання охорони праці, безпеки у надзвичайних ситуаціях та екології. Зокрема охарактеризовано досліджуване підприємство ПрАТ "ТерА" з точки зору охорони праці та протипожежної безпеки, розглянуто питання безпеки підприємства в надзвичайних ситуаціях.

Проаналізовано актуальність охорони навколишнього середовища, розглянуто питання можливості забруднення довкілля в результаті реалізації проектних рішень, визначено напрями організації та забезпечення природоохоронної діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Актуальність проблеми розвитку підприємств з акцентом на його інноваційній складовій з орієнтацією на ринкові можливості за умов посилення європейського вектора розвитку України є незаперечною.

Підсумовуючи результати проведеного у даній магістерській роботі дослідження можна відмітити наступне:

1. Узагальнюючи існуючі теоретичні підходи до визначення сутності понять «розвиток сучасних суб'єктів господарювання», «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний розвиток» слід зазначити про їх тісний взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємообумовленість. Усі вони є ключовими детермінантами, які визначають ефективність сучасних реформ у напрямі активізації євроінтеграційної політики нашої держави та формування платформ для її успішної реалізації.

2. Розвиток підприємства – це завжди позитивний поступ, що означає якісні зміни в його діяльності, зокрема оновлення організаційної структури, удосконалення системи управління, підвищення ефективності функціонування загалом, опираючись на такі ключові напрями як: удосконалення технології, впровадження нової техніки та методів організації праці, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності, нарощування експортного потенціалу тощо.

3. Що ж стосується інноваційного розвитку підприємства, то його, у більшості випадків, ототожнюють із техніко-технологічним станом, інноваційним потенціалом, процесом впровадження інновацій тощо. Загалом, на нашу думку, це є комплексне поняття, яке в повній мірі характеризують такі детермінанти як: частота і ефективність впровадження на підприємстві інновацій; його потенціал щодо розробки і впровадження інновацій, тобто ефективне використання усіх наявних ресурсів для цього;

готовність персоналу підприємства до змін та рівень зацікавленості працівників у результатах реалізації інновацій.

4. Досліджуючи історію, етапи розвитку та основні показники діяльності досліджуваного підприємства кондитерської галузі – ПрАТ “ТерА” слід зазначити, що воно зарекомендувало себе з найкращої сторони. На підставі аналізування основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ “ТерА” бачимо, що протягом досліджуваного періоду – 2016-2018 років, виручка від реалізації продукції поступово зменшувалась, і у 2018 році склала 49495 тис. грн. Відповідно собівартість реалізованої продукції, протягом цього періоду також зменшилась на 2118 тис. грн. у 2017 році, та на 534 тис. грн. у 2018 році і склала 44668 тис. грн. Чистий прибуток у 2017 році зменшився на 628 тис. грн., у 2018 році він зріс і склав 801,6 тис. грн. що є позитивним моментом у діяльності досліджуваного підприємства.

5. На основі проведеного аналізу показників ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності ПрАТ “ТерА” за період 2016-2018рр. спостерігаємо позитивну динаміку росту більшості з них. Тому можна констатувати той факт, що фінансовий стан товариства задовільний. Така ситуація вказує на фінансову незалежність підприємства, його можливості та виробничий потенціал для розвитку діяльності та підвищення ефективності виробництва.

6. Аналіз продуктивності праці свідчить про те, що у 2017 році порівняно з 2016 роком виробіток одного працівника підприємства знизився на 14,1 тис. грн. (4,5%), а у 2018 році на 39,8 тис. грн. порівняно з 2017 роком, або на 13,3%. Відповідно знизився й виробіток продукції у розрахунку на одного робітника: у 2017 році порівняно з 2016 роком на 21,5 тис. грн. (5,5%), у 2018 році порівняно з 2017 роком на 41,6 тис. грн. (11,3%).

7. Порівнюючи показники ефективності використання основних фондів підприємства спостерігаємо позитивну їх динаміку: фондвіддача за 2016-2018 роки зросла (у 2017 році на 1,26 порівняно з 2016 роком, а у 2018 році на 0,81 порівняно з 2017 роком), а фондомісткість навпаки знизилась (у 2017 році на 0,03, у 2018 році на 0,02). Такі факти вказують на підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності досліджуваного підприємства.

8. Аналізуючи у контексті розвитку підприємства його збутову діяльність, бачимо, що вона є ефективною. За останні роки підприємство освоїло значну кількість нових видів продукції: печива, зефіру, цукерок та інше, які користуються попитом на ринку і знайшли свого споживача. Особливо популярними стали подарункові сувенірні набори цукерок, зефіру та ін. продукції, які відомі по всій Україні та за її межами. Саме вони й підкреслюють, що Тернопільська кондитерська фабрика є справжнім брендом Тернопілля. Проведений аналіз виробництва та збуту продукції ПрАТ “ТерА” за основними її асортиментними позиціями

свідчить, що основну частку в загальному обсязі виробництва кондитерської продукції займають мучнисті вироби (90,8 %), цукристи, в свою чергу, складають 9,2 % від сумарної кількості виробів.

9. У контексті підвищення конкурентоспроможності на ринку досліджуваного підприємства визначено шляхи здійснення товарної інноваційної політики, основну увагу акцентовано на якість та безпечність продукції в сьогоdnішніх умовах, зокрема відповідності її системі НАССР та ДСТУ ISO 22000. У цьому напрямі запропоновано поетапну модель реалізації заходів із забезпечення якості та безпечності продукції ПрАТ “ТерА”.

10. Підвищення ефективності виробництва, при подальшому проведенні економічних змін, у великій мірі залежить від вміння вчасно і правильно відреагувати на зміну попиту споживачів. Це можливо лише за наявності та єдності всіх операційних передумов, зокрема наявності прогресивного та гнучкого обладнання та оснащення, відповідної кількості та якості трудових ресурсів, можливості створення і виробництва нових видів продукції та інше.

11. Саме з цією метою для підвищення ефективності роботи підприємства, покращення використання основних виробничих фондів та конкурентоспроможності підприємства у контексті інноваційного розвитку ПрАТ “ТерА” запропоновано проект технічного оновлення обладнання –впровадження нової лінії для виготовлення мармеладу та пастили.

Проведені розрахунки показників ефективності проекту – чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості, періоду окупності (чиста теперішня вартість склала 1328605грн., індекс прибутковості – 2,53, період окупності 1 рік) свідчать про те, що проект є економічно вигідним та реальним для впровадження на даному підприємстві.

12. В ході реалізації запропонованого проекту технічного оновлення виробництва керівництво ПрАТ “ТерА” прийняло виважені та обґрунтовані рішення в сфері кадрового менеджменту. Зокрема підприємство отримає додатковий прибуток за рахунок вивільнення двох працівників, які були задіяні по обслуговуванню старого обладнання, що займалося виготовленням даного виду продукції. Таке вивільнення зумовлене тим, що нова лінія виготовляє стовідсотково якісну продукцію і це спонукає керівництво підприємства зняти з обслуговування лінії одного контролера. Зазначена ситуація посприяла тому, що підприємство отримає економію коштів по заробітній платі в сумі 73200 грн. в рік.

В результаті впровадження даного проекту відбудеться також скорочення кількості основних робітників на одну особу, що спричинить економію в сумі 67200 грн. в рік. Однак вивільнені працівники звільнені не будуть, їх переведуть в інші цехи чи на інші ділянки по потребі.

13. В процесі дослідження запропоновано також інноваційно-логістичні напрями розвитку підприємства, зокрема придбання

відповідного програмного забезпечення на суму 39700 грн. та впровадження обґрунтованих рішень стосовно оптимізації запасів, організації складського обслуговування та розподілу продукції споживачам.

СПИСОК ПРАЦЬ АПРОБАЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Бишук Ю.І. Ощадливість і економічний ріст (парадокс Джорджа М. Кейнса) «Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування»: матеріали VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г. Чумаченка (Тернопіль, 28 березня 2019 року) / МОН України, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя [та ін.]. – Тернопіль: 2019. – 93 с. С.12

2. Бишук Ю.І., Стойко І.І. Розвиток малих наукомістких фірм у зарубіжних країнах «Актуальні задачі сучасних технологій»: зб. тез доповідей міжнар. наук.-техн. конф. молодих учених та студентів, (Тернопіль, 27–28 листоп. 2019.) / М-во освіти і науки України, Терн. націон. техн. ун-т ім. І. Пулюя [та ін.]. – Тернопіль : ТНТУ, 2019. Том 3. 181с. С.162-163.

3. Бишук Ю. І. Світові тенденції в управлінні інноваційною діяльністю. // Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України» (м. Чортків, 14–15 листопада 2019 р.). – С.256-257.

АНОТАЦІЯ

Бишук Ю.І. Інноваційні напрями розвитку підприємства кондитерської галузі (на прикладі ПАТ «Тера»).

Магістерська робота присвячена питанням формування інноваційних напрямів розвитку підприємства кондитерської галузі.

У роботі досліджено питання інновацій та розвитку підприємств в умовах сьогодення. Проведено аналіз кондитерської галузі та основних техніко-економічних показників виробничо-господарської та фінансової діяльності досліджуваного підприємства – ПрАТ «ТерА», охарактеризовано асортименту, цінову та збутову політику підприємства у контексті його інноваційного розвитку. Обґрунтовано інноваційні шляхи розвитку ПрАТ «ТерА», зокрема у напрямі його товарної інноваційної політики, технічного оновлення виробництва та ефективного управління кадровим потенціалом, запропоновано інноваційно-логістичні напрями забезпечення розвитку підприємства кондитерської галузі.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, конкурентоспроможність, кондитерська галузь, логістика, стратегія.

ANNOTATION

Byshuk Yu.I. Innovative directions of a confectionary enterprise development (PJSC “Tera” as a case study).

The master's thesis is devoted to the issues of formation of innovative directions of development of the enterprise of confectionery industry.

The paper investigates the issues of innovation and enterprise development in the present conditions. The confectionery industry and the main technical and economic indicators of production and economic and financial activity of the studied enterprise – PJSC “Tera” are analyzed, the range, price and sales policy of the enterprise in the context of its innovative development are characterized. Innovative ways of development of PJSC “TerA” are substantiated, in particular in the direction of its product innovation policy, technical updating of production and effective management of personnel potential, innovative-logistical directions of providing of development of the enterprise of confectionery industry are offered.

Keywords: innovations, innovative activity, innovative development, competitiveness, confectionery industry, logistics, strategy.

